

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Lukács.

În sfârșit Lukács. Majestatea Sa a numit pe Lukács ministru președinte, încredințându-l cu compunerea cabinetului. După atâta zoală și svârcoală, după o încercare zădărnice și timp pierdut cu Tisza—Khuen, a apărut pe orizontul politicii maghiare omul viitorului, Lukács László.

E știut, că începutul regimului Lukács a fost să fie nu acuma. Până ce numele lui Khuen Héderváry nu se scrisese în cartea de aur a politicii maghiare, Lukács se zicea a fi omul viitorului. Coaliția cu politica ei falsă și desperată dase de mal, gruparea Kossuth-Andrássy-Apponyi se sfărmasese în urma minciunii și a neputinței, și îndată începutu se sufle din nou vântul favorabil erei liberale și a unei grupări 67. Majestatea Sa chemă la sine pe stâlpii fostului partid liberal și se înțelege, că dintre aceștia cel dintâiu, a fost omul de încredere al Majestății Sale: Lukács László. Din momentul acesta începuseră clubului Nemzeti Társas-kör începura a se impopula, figuri vechi, ruginite într-o disciplină severă de partid se iviră la suprafață, grupându-se în jurul fostului ministru președinte al liberalilor, Tisza István. Deodată cu liberalii se adunară însă la proverbiala oală cu carne și trabanții lui Fejérváry, cari în definitiv erau și ei liberali și pretini buni ai lui Tisza et tutti quanti, ceea ce acum nu mai era nici pe placul lui Tisza, nici pe al altor matadori liberali, cari își temeau prin tovarășia acestora reputația înaintea „națiunii”. Se întâmplă astfel, că Tisza, când dase cu ochii de fostul ministru trabant Fejérváry, prin saloanele clubului Nemzeti Társas-kör, îi spusese verde

acestuia, că i-ar plăcea dacă nu l-ar mai vedea pe acolo. Iar când din Viena venise știrea, că viitorul ministru președinte va fi Lukács, și va aduce votul universal, strânse Tisza pumnul și făcu așa strașnice declarații împotriva lui, încât acela declinase deocamdată dela sine onoarea, și-l recomanda pe Khuen Héderváry de șef al viitorului guvern. Lukács se îndestulise în ministeriul lui Khuen cu portofoliul de finanțe. Khuen, după cum știut este, își acvira în curând prin voia țării și a lui Jeszenszky majoritatea la alegeri și politica vechilor liberali se continuă mai departe, sub eghida partidului muncii. Politica țării, ce e drept, pornise cu de-za nouă sub Khuen Héderváry — votul universal, democratizare, voința poporului și celealalte — se înfundase apoi deodată în cadrele neîncăpătoare a unei politici egoiste și strimțate, pe care o face de atâta timp o mână de oameni în frunte cu Tisza-Kossuth-Apponyi-Andrássy. Și ce e și mai caracteristic, că Lukács, care era să fie șampionul acestei ere nouă a Ungariei democratice, Lukács nu numai că nu a îndreptat înspre bine și nu a inspirat în acest nou duh politica cabinetului Khuen-Héderváry, ci dimpotrivă l'a lăsat pe acesta, să se încurce în ațele oligarhilor nesațioși de putere și se cadă rușinos, prins în lațul orbiei și al netrebniceii proprii.

După aceste de bună seamă, că țara, care așteaptă reforme radicale, se va întreba acum: care Lukács vine? Acela, de a cărui nume se legase atâtea speranțe înainte de Khuen Héderváry, care pe vremea aceea era și el reformer și sprijinea cu toate ale sale puteri tronul democratic în râvna sa de muncă nouă, sau vine urmașul lui Khuen Héderváry, care în crisa din urmă a jurat, dimpreună cu ceia-

laltă, credință lui Tisza Pista până la moarte?

Celce a urmărit evenimentele deceniului din urmă, ba și numai momentele principale ale crizei actuale politice, nu mult va sta pe chibzuri cu răspunsul. Căci înzădar sunt toate speranțele mulțimei, înzădar e povestea cu Lukács cel vechiu, înzădar toate, cheile situației politice sunt în mâinile lui Tisza—Andrássy, cărora nu va vrea să se împotrivescă nici Lukács, nici altul.

Tisza poate zice și lui Lukács și altuia, care ar veni după el: Eu am adunat acest mare partid, care se numește al muncii, prin urmare eu dispun asupra lui. Fără voia mea guvern nici se existe, cu atât mai puțin să dispună nu va putea.

Lui Lukács altcum, după cum se vede, nici prin minte nu-i trece, ca să se desbaere odată pentru totdeauna de un așa primejdios tovarăș de luptă, care în îngâmfarea sa a zădărnicit acum de atâta ani orice suflare democratică în țara ungurească. Declarațiile, ce le-a făcut până acuma, sunt toate cuvinte de afidare și alipire la vechiul program al lui Tisza, cu unele amendamente — ochi dulci — pentru iusthiști, fără considerare la țară, care strigă și pretinde largirea drepturilor și egalitatea acelor. Ba ca nu cumva se fie vre-o supărare în șleahă, care mai dăunăzi aplauda pe Khuen Héderváry și azi îi bat lui în palme, și nu cumva se irite pe Tisza, care mai acum trei ani, așa de frumos i-a arătat ușa, a susținut Lukács și în noul cabinet tot aceeași listă ministerială, pe care a avut-o și îngropatul Khuen. După aceste poate oare aștepta țara ceva dela Lukács? Înțelegem, nu partidele de azi din dietă, nici păturile sociale maghiare, ci țara ca atare

cu milioanele ei de cetățeni, cari o susțin, o apără, o cultivă?

Noi credem, că nu. Lukács e numai o zală în combinațiile politice de sus, cari cearcă astfel toate căile, ca să salveze o situație, care de mult și-a pierdut orice îndreptățire la existență. Și nici noul ministru prezident nu vrea să fie altceva.

Pentru a fi bărbatul providențial, care să ducă pe umerii lui de urias Ungaria veacului al XVIII în cel al douăzecilea, e prea slab și prea timid. Pentru a fi omul, care se cuteze a zice oligarhilor: velemek és általok ha lehet, nélkülük sőt ellenetek ha kell, nu are curajul. Deși țara aceasta o așteaptă. Ungarie nouă, Ungaria tuturor, cari o locuiesc, lucră și apără acest pământ. Nu drepturi speciale, nici egemonii, nici situații superioare, ci egalitate de drepturi, de datorință pentru toți fii acestei țări, fără deosebire de clasă și lege.

Iată pentru ce credem noi, că încă n'a sosit timpul așteptat de toți. Viena va cerca politica sa și cu Lukács László și va cerca cu toți bărbați „mari” de stat maghiari, pentru a limpezi situația gravă politică, ca să se convingă astfel pe încetul toți cetățenii ungari despre sentimentele tronului democratic și a aristocrația feudală.

Și numai după aceasta va urma, ce în urmă tot trebuie să urmeze odată.

Corespondințe.

Sfințirea bisericii din Spring.

La Dumineca Tomii, s'a făcut binecuvântarea bisericii nouă din comuna Spring. Deja de dimineață să prevedea un timp frumos și liniștit, era zi de sărbătoare, o zi de reînviere. Soarele călduros își trimitea razele binefăcătoare, cari grăbeau la bisericuța veche de lemn, pe care dintele vremii a prefăcut-o în starea, care după timpul de azi nu mai corăspundea menirii ei, dar carea din vremuri vechi a fost aproape singura păstrătoare a limbii și credinței noastre strămoșești.

După sfârșitul mânecatului despoindu-se umilita casă sfântă de teată podoaba ce-o mai avea, preoții îmbrăcați în odăjdii de sărbătoare o mai încunjură odată, când preotul local On. Petru Cordea în cuvinte foarte potrivite își ia rămas bun în numele său, care a servit în ea aproape 35 ani, cât și a poporului, în cursul cărei vorbiri s'auzeau suspinuri și curgeau șiroaie de lacrimi. — Dacă din acest prilej s'ar fi schițat și întretesut ceva din istoricul acelei biserici, poate s'ar fi ridicat un vâl din trecutul dureros al neamului nostru.

De aici purcedând către noua biserică, se face sfințirea apei și după încunjurarea noului Sion, se începe s. liturghie celebrată de 1 diacon, 7 preoți, în frunte cu șeful tractual M. On. Domn Eugen P. Păcurar, ca

delegat al Excelenței Sale Dr. Victor Mihályi de Apsa.

Această biserică luând afară pe cea din Doșta, carea numai prin frumosul iconostas o întrece, e cea mai frumoasă biserică în tractat Sebeșului. — Abstrăgând dela exteriorul ei al cărei turn putea fi cu 2 metri mai înalt, interiorul ei pentru celce o vede prima dată e isbitor, nu prin bogăția ei, cât mai mult prin proporția simetrică, colorile potrivite prinse în alese trăsături, cu multă pricepere lucrute, prin cerimea, carea o împodobeste cei 4 evangheliști având fiecare texte potrivite luate din sta evanghelie, în altar pe părătele din față cina Domnului, de ambele părți a mesei proscomediei, restignirea și înmormântarea Domnului Hristos: apoi Domnul Hristos și Maica Domnului de pe frontul iconostasului în fine policandrelor și candelabrele toate, toate dau ochiului privitor o plăcută și în aceeaș vreme sfântă priveliște.

În întocmirea acestora are bună parte pe lângă preotul din Spring și M. On. D. Eugen P. Păcurariu, v. protopopol Sebeșului.

După sfârșirea s. liturghii în cursul căreia at ținut o pătrunzătoare predică de delegatul consistorial, s'a stropit cu apă sfințită poporul mult venit și din satele învecinate la acest mare act.

Ar fi bine să nu se scape nici o ocaziune de acestea, cari sunt foarte rari, pentru poporul respectiv, ca să vină cineva din centru, prin prezența căruia s'ar ridica solemnitatea zilei și actului, iar cuvintele ce le-ar rosti ar fi ascultate cu multă sfântenie și n'ar fi uitate de poporul acela niciodată. Ce nu s'a făcut la Spring să se facă în alt loc!

La masa comună, ținută în școală unde au fost vre-o 50 persoane, n'au lipsit nici toastele fie oficioase, fie neoficioase. Aici

FOIȚA.

Sângele nu se face apă.

(Continuare).

Însă cum treceau zilele, din ce în ce începu a se mai întări. Acuma se mai scula câte-odată și ieșea până pe prispă, unde ședea scaldându-se în razele soarelui. Tre-cuse mai bine de-o săptămână și îi era mai bine dar pe Măriuța tot n'a mai văzut-o. În toată ziua o întreba și se mira cum nu o mai vede. Se liniștea apoi când îi spuneau că e tot la câmp fiind lucru mult, și numai seara vine acasă.

Dela o vreme apoi nu se culcă până seara târziu, dar Măriuța nu șosea. Și trecând așa vre-o două săptămâni. Ileana o rugă pe mamă-sa să-i spună adevărul. Și mamă-sa i-a spus totul.

Cu fața palidă, cu dungi negre pe lângă ochi sta Ileana ascultând. Nu zicea nimic doar buzele i-se mișcau din când în când. La ce se așteptară părinții ei, că va plânge și va blăstâma, văetându-se, din toate aceste nu s'a împlinit nimic.

Și când găta mamă-sa de povestit i-și acoperi fața cu șorțul negru, Ileana se scula de pe scaunel, se apropie de tatăl-său și punându-și mâna pe umărul lui zise: „Te

du tată la popa de-i cunună!...” — Mitruț își lua căciula și plecă pe ușă npletecindu-se.

La trei săptămâni după asta într-o după-amiază Ileana ședea pe lada mare dela fereastră cu capul în palme iar pe lăța dela unghet era tatăl-său memișcat ca o bucată de lemn numai din când în când își ridica capul și o privea oftând.

Astăzi e nunta Măriuței. Și nici Ileana nici tatăl-său nu eșiră azi din casă căci n'avură curajul să deie față cu oamenii.

Astăzi se cunună Măriuța cu Sandu și din toate neamurile lor nu-i va petrece nimeni la biserică numai lelea Marie. Ea s'a dus, că oricum a fost Măriuța tot fata ei a fost și tot o doare de soartea ei.

Și lui Mitruț i-se părea că-i vede mergând de-alungul uliței Măriuța fata lui cu Sandu de mână cu ochii plecați, iar în urmă doi oameni de nași și soția lui văetându-se. Și i-se părea că aude vorbele de batjocură cu cari îi întimpinau. Pumnii i-se strânseseră și scrâșnind din dinți, gemu greu, ca o fiară rănită.

Ușa se deschise și încet ca o umbră neagră intră lelea Marie. Pași câțiva pași fără șgomot apoi se opri în mijlocul odăii privind-i. Vru să vorbească dar ca și când ar strânge-o cineva de gât nu putu scoate o vorbă, și desnădăjduită începu a plânge cu hohot.

Din clipa aceasta nu au mai pomenit-o pe Măriuța. Bătrânul și Ileana nu voiau nici

să audă de numele ei, iar bătrânei îi era frică să o pomenească. Din când în când se mai strecura prin fundul grădinei până la căsuța în care locuia Măriuța. Dar când venia acasă nu cuteza să spună unde-a fost. De întrebat nu o întreba nimeni iar de începea să spună, Ileana ieșea afară, iar Mitruț se răstrea la ea: „Te-am întrebat?”

Și așa tăcea. O durea tare că nu putea să-i impacă. Așa au trecut câteva luni. Și atunci se porni un svon prin sat un svon ce nu se opri până la Ileana. Și anume auzi, că Măriuța nu trăiește bine cu Sandu. Ileana nu voia să-și creadă urechilor. Să nu trăiască bine ei, cari sau luat din așa mare dragoste?!

Acuma își aduse ea aminte, că a văzut-o de multe ori pe vecina Floarea venind după maică-sa și spunându-i ceva se duceau amândouă în grabă, iar când venea bătrâna acasă în totdeauna părea mai slabă mai trudită. Dar ea nu știa ce are.

Odată o văzu pe Floarea venind în fugă și o auzi cum strigă dela poartă. Mamă-sa își aruncă lucrul din mâni și alergă pe cărarușa din grădină. Și Ileana se pomeni numai că o urmărește. De câteva ori se opri, voia să se reîntoarcă apoi iar plecă. Nu se răbda să nu știe ce-i.

La câți-va pași apoi se opri, o văzu pe Măriuța cu mamă-sa. Se dadu pe după niște tufisuri, și ascultă cu luare aminte. Dar nu putu pricepe nimic; numai suspinele Măriuței

aproape toți vorbitorii au accentuat cu aplomb simțământul iviri ce trebuie să fie între frați fie de orice confesiune. În fața noiei primejdii venită peste biserica noastră prin înființarea episcopiei gr.-cat. maghiare.

La înserat s'a făcut și Paraclisul. Cei cari au fost la sfințirea bisericii din Spring sperază, că în curând se vor întâlni la sfințirea școlilor din Cut.

De pe Săcaș.

Din dieceza gr.-cat. a Gherlei.

Praznicul maiestos al învierii lui Hristos a adus est au solia primă a învierii spiritelor amortite de atâta suflu și vijelie recoroasă în aceasta vastă, dar românească eparhie.

De când cu mutarea la cele eterne a reputatului episcop Ioan Szabó, care peste trei decenii a stăpânit guvernarea acestei dieceze, spiritul public diecezan a început — pe lângă oftare după un Arhipăstor, care și bun și adevărat părinte să-i fie, — a se și reculege și a se pune pe lucru. Nu numai clerul dar și învățătorimea diecezană cu un dor fierbinte de lucrare în agrul Domnului, în agrul păragisit al culturii și prosperării credincioșilor s'a așternut cu nădejde să pregătească terenul pentru ocărnuirea în direcțiunea sănătoasă dorită și nădăjduită pentru noul Episcop. Și se crede, că noul și atât de cu multă dragoste așteptatul Arhipăstor va găsi spiritele gata spre tot lucrul bun și frumos, va găsi pe noii săi fii cucernici și buni creștini, în frunte cu preoții și dascălii săi, gata să concurgă cu tot ce au mai bun și nobil spre atingerea scopurilor, cari sunt ca dela sine indicate pentru progres și îndestulare în aceasta dieceză atât de mult în stagnare de nu chiar regres.

Rău stau treburile vieții noastre publice

bisericești-scolare și naționale mai ales prin orașele din dieceza aceasta a noastră, — și orașe și opide de cu de aceasta situațiune tristă sunt multe, și se știe, că mai rău stau aceste treburi în părțile numite ungurene, ca în orașele Sătmar, Sighet, Baia Mare și Baia-Sprie și-n opidele Vișeu, Șugătag, Copnic. Săini și-n alte comune cu amestecul gros și influința grea a elementelor străine. Nu stau cu mult mai bine treburile nici în celelalte centre de aceste cum sunt Dejul, Becleanul, Mănășturul, Lăpușul unguresc, Șomeșul și chiar și în Gherla.

Multe s'au neglijat până acum și când se zice aceasta n'avem să punem exclusiv și toată vina pe împrejurările grele și situațiunea cu forța create de nenorocitele sisteme de guvernare ale și mai nenorocitei noastre patrii, ci au fost și mai este multă vină și păcat și în noi înșine, în nepăsarea, îndolența și letargia noastră și-n nesocotința și nechibzuința celor chemați cu diriguirea treburilor.

Dar să nu recriminăm. Spiritul public vede și știe tot păcatul și greșeala trecutului dar e și gata să concurgă din toate puterile sale, din toată râvna sa spre îndreptare și spre a se pune toate treburile pe calea cea adevărată și bună, care singură duce la mântuire: credința tare și adevărată cu biserica străbunilor noștri, — cultura și progresul civilizațiunii cu școala, cu această fică a bisericii românești și ortodoxe-catolice.

Ravagiile relelor, ce ne bântuie, mai mult s'au manifestat în școală și-n corpul nostru învățătoresc. Și iată unde pericolul e mai mare și mai iminent acolo și dorul și năzuința de sanare mai deșteptată, mai prnuntată. Dacă peste toate sistemele meschine și mai ales sistemul dușmănos inaugurat cu legile apponyane au făcut ravagii peste tot în corpul nostru național, apoi

în dieceza aceasta a noastră de Gherla sigur că au făcut și au făcut mai ales în provinciile ei mureșene, sătmărene și sălăgene. Și iată unde e mai mare jalea și întristarea de acolo răsare și ideea de reculegere și salvare.

„Reuniunea învățătorilor greco-catolici din comitatele Sătmar și Ugocia aparținătoare diecezei de Gherla“, — care sub conducerea dibace, conștientă și cu mult tact a prezidentului său On. Constantin Lucaci, preotul Dorolțului desvoaltă o activitate conștientă și rodnică, — conșiderând situațiunea excepțional de grea a instrucțiunii și creșterii populare române și a dascălimei peste tot și-n special cea din aceasta dieceză și mai ales din părțile marginașe a corpului nostru românesc, ca cea mai grozav așaltată de sistemul nefast al spiritului distrugător al fostului ministru Apponyi, a decia în adunarea sa generală din 10 August an. trecut, ca să se adreseze tuturor reuniunilor învățătoresți române din dieceză cu următoarea propunere:

„Cum, când și unde s'ar putea convoca o adunare generală a tuturor reuniunilor din dieceza noastră cu scopul:

a) de a uniformiza activitatea Reuniunilor învățătoresți din dieceză;
b) de a uniformiza învățământul elementar în școlile noastre populare diecezane;
c) de a înființa câte-un post de inspector sau revizor școlar confesional pentru fiecare raion de reuniune, — post salarizat și complet prin cel mai abil și chemat membru din corpul dascălesc a respectivului raion a reuniunii;

d) pentru întemeierea unui organ pedagogic diecezan, obligat pentru toate școlile noastre confesionale“.

Și din acel timp prezidentul acesta cu atâta zel și râvnă pentru progresul cultural.

se auzeau. Se apropia încă câți-va pași, și acuma putea desluși cuvintele.

„Da măicuță iară m'a bătut, — spunea Măriuța cu glasul înecat de amar — Toată ziua a șezut în crăsmă, iar când am mers să-l chem acasă el n'a vrot; l-am chemat cu stăruință și el m'a lovit, acolo, înaintea osmorilor...“

Și tot așa-i în toată ziua — continuă ea — mai mult tot în crăsmă, iar de lucru nici habar n'are. Iar dacă zic ceva, zice, că dacă nu-mi place să-l las acolo, că el n'a plânge după mine. Dar unde să merg?... Tata nu veește nici să mă vadă, apoi eu...“

Ileana auzise destul. Plecă înapoi încet căci nu voia să o știe nimenea unde a fost. Dar în noaptea aceea nu putu dormi de loc. I-se părea că tot aude vorbele Măriuții de peste zi...

Sandu să fie așa de blăstămat?... El?... Sandu?...

Câte-odată îi era milă de el, apoi iar îi părea bine. Așa trebuie, cugeta ea, așa le trebuie. Și mulțimea lui Dumnezeu, că nu s'a măritat ea după Sandu. Și iar se cugeta: cine știe, — poate să o fi luat pe ea nu ar fi așa — cine știe?!

Acum nu mai făcea când vorbea mamă sa de ea și așa, anzi că la Măriuța îi merge rău de tot. Sandu s'a prăpădit, ca vâi de el, nu lucrează nimic, numai bate cele cișme și așa în loc să adune ceva risipește și ceva avut. Moșiorra și-a încercat-o de

datorii; cei doi juncani ai Măriuții i-a vândut; și acuma nu mai are decât o vacă.

Și le înșira bătrâna toate aceste cu glasul înecat în lacrimi. Iar la sfârșit tot cu aceia gâta:

„Și te-ai putea împăca și tu Ileano cu eal Să o vezi numai!... Săraca!... Parcă nu-i ea, Măriuța cea frumoasă. Să o vezi și-ar fi mai mare mila de ea... Și s'ar mai mângăia și ea. Că pe lângă toate năcazurile, aceia că ești tot supărată pe ea aceia o muncește mai rău... Zice că-i blăstăm dela Dumnezeu și până îi ierta-o tu tot așa i-a merge.“

Dar Ileana rămânea ne înduplecată. — „Eu o iert maică — zicea ea — și am iertat-o de mult, dar la ea nu mă duc. Nu vreau să o vad. Nu! Acea nu o pot face!“

Și bătrâna tăcea ștergându-se la ochi cu cornul șorțului.

Și după ce trecură vre-o câteva veri dela măritatul Măriuții, feciorii iar începură a se învăța pe lângă Ileana. Nu trecou săptămână, ca să nu-i vină petitori. Și erau între ei și feciori de treabă, harnici și în stare bună dar ei nu-i trebuia nici unul. Ori cât îi vorbea tatăl că să se mărite, că doar e rușina aceea să îmbătrânească cu păral pe spate, — ea nu vrea. — Că vezi și eu așa am mai liniștit, — zicea el, — să știu că nici pe tine nu te las singură în

lume, că ai și tu un sprijin la slăbiciuni, că vezi eu nu multe zile mai am!...

O, nu vorbești de acelea Tată! Dta ai să trăiești încă mult. Și când ar fi să mori, să nu te îngrijești de mine, că am eu din ce trăi. Dar de aceea nu-i vorba, încă poate să mor eu mai înainte.

Vorbea ea așa, dar știa bine, că tatăl său are dreptate. De când îl ajunse lovitura aceea cu Măriuța n'a mai avut zi bună. Slăbea pe zi ce merge, căci durerile și amarul îi rudeau inima.

Și biata bătrână din ce îl vedea mai slab, de aceea stăruia mai tare să se împăce cu Măriuța.

— „Cine știe, poți să mori — zise ea — apoi cum gândești că-i vedea fața lui Dumnezeu dacă nici pe fata ta nu o ierți?“

O iert — răspundea ei, tocmai ea și Ileana — o iert, dar nu vreau să o vad. De s'ar fi măritat Ileana, și nu aş vedea-o sfârșindu-se cu ochii roșii de plâns în cele mai multe dimineți, poate așa dori-o pe Măriuța. Dar așa!? Când gândesc că numai ea cu nebunia ei a nefericit-o pe soră sa... nu vreau să-o vad!“

Și plângea mult bătrâna pentru asta, și se ruga la icoana Precestei, să-i deie Dumnezeu gând la bătrână să se împăce cu Măriuța.

Iar bătrânul din ce în ce slăbea mai tare. Acuma nu se mai putea ridica nici din pat.

și național a instrucțiunii populare și de a vedea întreaga tagmă învățătorească română din dieceza gr.-cat. a Gherlei încheată într'un corp și falangă puternică sub scutul bisericii naționale, a disciplinei sănătoase diecezană și a corpului diecezan, a Episcopului, — neîncetat a lucrat ca ideea trup să se facă. S'a adresat către toate comitetele centrale ale reuniunilor din dieceză cu apeluri și adrese lămuritoare și punându-se în relațiuni pe tema aceasta cu guvernul său diecezan a obținut nu numai aderența comitetelor, respective prin ele reuniunilor surori ei și aprobarea și învoirea venerabilului Consistor diecezan și în 10, luna curentă s'a putut ținea — cum a fost și proiectat — conferința colectivă a tuturor comitetelor reuniunilor învățătorești diecezană în Gherla sub conducerea delegatului consistorial, a Reverendisimului Domn Ioan Velle canonic capitular.

Au fost reprezentate prin delegații lor legitimi toate reuniunile noastre, și anume: Reuniunea „Mariana” din Năsăud; — inv. gr.-cat. din jurul Gherlei (cea mai mare și mai extinsă reuniune); inv. români sălăgeni; și a reun. inv. gr.-cat. din comitatele Sătmar—Ugocia. Pe lângă delegații emiși a participat și un număr frumos de învățători fără delegațiune oficială, profesorii pedagogiului diecezan, profesorii dela facultatea teologică și elevii din cursul al IV. al pedagogiului. Ședința s'a ținut la preparandia diecezană în sala de paxă a domnului Alexandru Pop, care sală umplându-se deplin prin cei prezenți succesul cu respect la numărul participanților încă a fost desăvârșit.

Conferința a deschis-o — expunând scopul prin o vorbire frumoasă și din inimă românească Reverendisimul Domn delegat consistorial după care alegându-se doi ne-

tari în persoanele domnilor Alexandru Pop, secretarul I. al reuniunii inv. din jurul Gherlei și Stefan Pop, secret. I. al reun. inv. din Sătmar—Ugocia, domnul Constantin Lucaciu și-a rostit discursul de introducere.

După acest discurs des întrerupt prin vii aprobări și ascultat cu plăcută atențiune, la propunerea tot a domniei sale, să trimită din partea conferinței o frumoasă salutare omagistă telegrafică Preasfinției Sale noului nostru Arhipăstor și Episcop în Lugoj în următoarea depeșă: „Delegații comitetelor reuniunilor învățătorești greco-catolice diecezană întruniți în umbra scaunului episcopesc al Gherlei în conferință colectivă în cauze momentose școlastice, învățătorești și de reuniune cerând cu umilință binecuvântare arhierescă salută cu iubire și obediță filială pe marele Arhierou și Dascal Episcop Vasile pe care cu dragoste și supunere filială îl așteptăm dimpreună cu toți supușii credincioși din dieceză”.

Purcedând conferința la desbaterea și pertractarea programului, adică a propunerilor prezentate, și aici mai sus sub a. b. c. d. expune, după discuțiuni amănunțite și temeinice și după lămuririle și planurile în scris prezentate de președintele C. Lucaciu se decide unanim la punctul a) instituirea unui comitet central diecezan al tuturor reuniunilor învățătorești existente, care să conste din câte doi delegați ai fiecărei reuniuni o parte și din doi reprezentanți ai corpului profesoral dela pedagogiul diecezan sub conducerea Canonicului capitular inspectorul suprem și general de totdeauna a școlilor confesionale din dieceză. Comitetul așa instituit va sta sub controlul și jurisdicțiunea Ordinariatului, va ținea în tot anul o ședință ordinară în care se vor cenzura rapoartele despre activitatea anuală a reuniunilor, va da îndrumările de lipsă, va escrie în tot

anul câte o temă de lucrare pentru fiecare reuniune o parte, din cari cele mai bune trei din comitetele respective le vor prezenta acestui comitet central spre a defige pe cele mai bune pentru premiare din partea respectivei reuniuni din sânul căreia s'au prezentat operatul vrednic. Va convoca din trei în trei ani adunarea colectivă a tuturor reuniunilor, respective a tuturor învățătorilor din dieceză. Iși va compune un regulament de activitate, de lucrare și de conducere.

(Va urma.)

O rugare ferbinte.

P. T. D.

Știm, că sunteți sătui de atâtea *apeluri, cereri, rugări* și diverse coale de contribuiri, ce zilnic Vă copleșesc. Putem zice, adevărat timp de cersire. Dar vai!... greu este celui ce cere...; în schimb fericit și mângaiat se poate simți cel ce poate da ajutor celui lipsit, precum și Înțeleptul ne spune la Pilde 3. 27. „Nu te lăpăda a nu face bine celui lipsit, când poate ajuta mâna ta”, iar Apostolul neamurilor apăsând scrie la Evrei 13. 16. „Facerea de bine și împărtășire să nu uități, că cu jertfe de acestea se îmblânzește Dumnezeu”. apoi Vulturul Evangelist sublim enunță la III. v. 11 „Cel ce face bine din Dumnezeu este”.

O lipsă arzătoare ne face și pe noi să cutezăm, să batem la ușa sufletului vostru nobil și pururea gata de jertfa și să Vă rugăm cu umilință să ne ascuți rugarea, ce V-o facem aci:

P. T. D.

„Abia suntem 105 familii, cari susținem vechia parohie română *Patu* (vicus Patavicensum col. Nagaensis) cott. Cojocna. Ca să putem trăi ceea ce suntem, să ne putem sus-

Dar ca în dimineața aceea nu se simțise nici odată așa de slab. — „Am să mor babo, am să mor” — zicea întruna către bătrâna, ce plângea în ungher. Toată noaptea n'a durmit de loc. Fel de fel de gânduri îi veniseră, și-l munceau, îl chinuiau nespun. de nu putea să se liniștească. Încercase în multe rânduri să alunge aceste urâte vedenii, dar nu putea...

Într'una o vedea pe Măriuța cu mâinile împreunate cum se roagă de iertare, iar el n'are putere să-i zică un cuvânt să o binecuvinte să-i deie mâna de împăcare. Acuma, când era așa aproape de moarte, acuma numai simțea cât de dragă i-a fost.

Și voia să strige pe babă, să meargă după Măriuța, însă atunci iar se ridica ileana ca o umbră și nu putea zice un cuvânt. Noaptea aceea i-se pără o veșnicie.

Cum se făcu ziua chemă pe babă la pat. Acuma era foarte slab, de abia putea să vorbească: „babo!... chiamă pe Măriuța am să vorbesc cu ea...”

Dupăce rămase singur se mai liniști

Simțea acum o slăbiciune dulce, care-l ușura, îl făcea să nu mai aibă nici o durere.

Uneori i-se părea că se ridică undeva sus, sus și așa-i de ușor ca un fulg.

Pe fereastra deschisă străbătea un vânt călduț ce-l adia și-l mângăia ușor.

Și cum privea frunzele întunecate a nucului, își aduse aminte, când într'o zi de primăvară i-a dat tatăl său să sape o groapă și au sădit nucul ce era mic atunci, și subțire ca degetul...

Doamne, multă vreme a trecut de atunci. Și cât s'a trudit și a muncit să adune avere, ca să aibă la bătrânețe, dar nu mult folos a avut de ea... Și rând pe rând îi veneau naintea ochilor chipuri din viața sa. Erau unele luminoase ca niște zile de Maiu, dar, vai, multe erau pline de nourii negrii ai suferinții!

Își aduse aminte de tinereța sa, din casa părințească.

Cât era de voios ca flăcău! Apoi ca o umbră de întuneric se lasă peste aceasta

icoana... moartea tatălui său. Așa de limpede i-se desfășură ziua aceea, părea că aude și acuma țipetele mamei sale, i-se părea, că o vede cum se aruncă pe sicriu, de unde abia au putut-o deslipi.

Și încet încet își văzu tot trecutul său... Nunta sa cu Maria cea frumoasă, apoi fericirea ce o simți când i-se născu cel dintâiu fecior... Bătrânul suspina!... Iar era un sicriu în curtea largă... un sicriu micuț, dar era ascunsă acolo toată bucuria, toată fericirea lui. Și i-se părea, că aude și acuma cântarea tremurătoare, prelungă, a diacului: În veci pomenirea lui... În veci pomenirea lui... O, Doamne! și cât a dorit el să aibă un fecior!... Un fecior, care să prindă coarnele plugului când le va lăsa el din mână. Și-și aduse aminte, cum îi era de jale, când își vedea tabla de pământ, și știa că n'are să mai vină sânge din sângele Roșienilor să tragă brazda pe pământul strămoșesc.

(Va urma.)

Deposit

de fabricate de linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele marfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; stoffe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepreni, palării de piele, șapci (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghețe de gimnastică, galoși scl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent.

(41) 8—26

ținea cultul. să ne putem feri credința, legea și limba, am jertfit peste puterile noastre. Am edificat locuințe parohiale noue (1898) cu toate supredificările economice; am redeschis școala (1897), am mărit-o, adaptat-o, am asigurat salariul cantor-doc. la pretenția logii, așa, că azi lucrăm pentru cult cu 103% iar la comună cu 91%! Toate acestea s'au căzut ale face, ca să putem ținea rost cu împrejurările locale. Trăim față în față cu o parohie reform. bogată, cu templu mareț ca școală de stat veche împreună cu internat gratuit susținut de stat, ajutorat anual de Emke, bănci, privați și reuniunea femeilor sub patronat grotesc; iar vecinătatea noastră este, puternicile colonii, ce ne înconjură de trei părți la depărtare de 1—2 km., cari în ale cultului și școlii aparțin Patei; de aceea acum nu putem lăsa să nu ridicăm și casa Dlui din ruina vechimei, edificându-ne o biserică de piatră în locul umilitelor bârne din 1690.

N'avem însă un filer gata. Iată pentru dar Vă adresăm această fierbinte rugare, zicându-Vă cu Is. Sir. 4. 4. „Cererea celui năcăjit nu o lăpăda și nu-ți întoarce fața de către cel lipsit“.

În scopul acesta Vă rugăm a ne sprijini rugarea și în cercul cunoscuților, și orice ajutor va fi bine primit și *citat publice*. Acludem și asemnăția cu adresa *Bisericii gr.-cat. Pata-Kelozs*, închiindu-ne rugarea iarăși cu Înțeleptul 3. 28. „Nu zice dute, — întoarce-te, mâne îți voi da fie, putând tu face bine astăzi“.

Pata. Februarie 1912

Comitetul bisericii edificande:

Ioan Hatieganu, Mihail Hodârnu,
 protop. preș. onor. paroh-președinte.
Niculae Sumușfălean, Vasilica Cenanu, Niculae Cretiu, Ioan Cretiu, Niculae Sumușfălean,
Filon Mărina, Gligor Cenan.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Ne ținem de plăcută datorință de a aduce și pe aceasta cale, multumitele cele mai călduroase marilor noștri binefăcători, cari cu obolul lor au contribuit așa de mult la înfrumșetarea respective înzestrarea bisericii noastre din Mihalț. Și anume: *Dănilă Decean* — care singur a contribuit cu 150 cor. — și alți 36 inși cari sunt fii acestei comune, dar de present petrec în America, au colectat și au trimis frumeasa sumă de cor. 1200 cu scopul de a aplica la turnul bisericii un orologiu, ceiace făcându-se contribuie nu numai la înfrumșetarea bisericii, ci a întregii comune. *Dr. Laurențiu Pop* avocat în Abrud a dăruit Mineiul I. tipărit acum cu litere latine în preț de 32 cor.; *Văd. Muria Hatigan* din Mihalț un triod cu litere latine cu 20 cor. iar *Carolina Muntean I. Mihailă*, asemenea din Mihalț, un Strajnic cu litere cirile în preț de 5 cor. —

Dumnezeu le răsplătească aceasta binefacere, și fapta lor marimoasă fie un îndemn tuturor oamenilor de bine, cărora le zăce la inimă prosperarea s. noastre bisericii. Curatoratul bisericesc.

Știri personale. Escel. Sa Metropolitanul Victor, însoțit de protonotarul consistorial I. Br. Micu, a plecat cu acceleratul de Arad la Budapesta spre a lua parte la conferența episcopatului catolic, convocată pe 25 crt. —

Distincție. Dr. Iosif Siegescu, profesor de limba română la Universitatea din Budapesta și deputat dietal, a fost numit de Majestatea Sa consilier aulic.

Vlaicu la Cernăuți. Miercuri în 17 l. c. Vlaicu a făcut la Cernăuți o probă de zbor la orele 6 și jum. d. a. în prezența șefului țării contele Meran, a generalilor din loc și direcției de poliție și a unui număr public

Zborul a reușit splendid. Toți a rămas încântați. A plutit în aier o jum. de oră făcând cercuri în jurul Cernăuților apoi a aterizat într'un mod așa de ușor încât lumea a izbucnit în nesfârșite urale. După aceea timp de o oră a stat la vorbă cu contele Meran și cu unii fruntași dându-le amănunte asupra aparatului său.

Catolicismul în America. Cetim în „Telegraful român“: O publicațiune apărută acum în New-York arată, că pe teritoriul Statelor-Unite se găsesc 15 milioane de romano-catolici, cu un spor de 4 milioane în zece ani. Bisericile sunt în număr de 14 mii, cu vre-o 17 mii de preoți. În ierarhia bisericii catolice americane se află 3 cardinali, 14 arhiepiscopi, 2 arhiepiscopi titulari, 97 episcopi și 15 abați. Seminarile sunt în număr de 83, cu 6 mii de teologi. Bisericile aceste susțin peste 5 mii de școli și azile.

Înmormântarea neintrecutului artist Petre Liciu. În numărul trecut am vestit și noi fulgerătoarea moarte a acestui neintrecut român. Înmormântarea a avut loc Miercuri la orele 2 d. a. în cimiterul Bellu din București. Înmormântarea însăși a fost o frumoasă manifestație națională. A participat la acest act solemn, celebrat de arhimandritul Scriban elita neamului românesc. În Biserica albă unde s'a celebrat prohodul a vorbit arhimandritul Scriban. În numele direcției generale a teatrelor a vorbit d. I. Bacalbașa. După aceea în numele Ligei culturale a vorbit d. I. Lambru, presidential acestei ligi. După el directorul Teatrului-național din Craiova E. Gârleanu. Oprindu-se funebru cortegiul în fața Teatrului-național — a cărei podoabă a fost P. Liciu — a vorbit tovarășul său de scenă Ioan Livescu. Frumoasă a fost vorbirea d-lui Jorga. La mormânt s'au vărsat potop de lacrimi și nenumărate cununi de flori au împodobit sicriul marelui Liciu, între cari și cununa d-lui Zaharie Bărsan. La groapă d Bărsan a ținut o cuvântare. În decursul căreia întreg publicul a izbucnit în plâns sfâșietor...

...Și sicriul s'a afundat... iar bulgării cădeau asupra lui cu zgomet. Soarele sta de-asupra întunecat, parcă Provedința anume a voit...

Dormi în pace suflet blând!... Somn ușor!... Adio!...

Numărul băieților obligați să cerceteze școala, a ci în Ungaria. După datele ultimei statistice numărul băieților obligați să cerceteze școala (pimară) e de 3.125.000. Dintre aceștia nu's înserși 655. 000 și vin astfel pe fie care școală 149 școlari. Se vede bine așadar marea lipsă a atragerii față de cultură. —

Efectele vremii. Ingheturile neobișnuite ale vremii din urmă a provocat peste tot pagube enorme, mai cu seamă în Sudul Ungariei. Acest ger a avut mare influință asupra pomilor și mai cu seamă asupra viilor. Holdele au început să îngalbinească, și se prevede slaba recoltă a anului acesta. În aceasta vreme s'a urcat simțitor prețul bucatelor, îndeosebi a grâului. Pela Fiume bate și acuma netrebnicul vânt „Bora“ cu așa putere, că corăbiile nu mai pot circula de câteva zile. Se spune însă, că anul 1913

va fi un an bun, cum nu s'a mai pomenit. Dar până atunci trebuie să suferim greul aulului de față.

Noul președinte al camerei franceze. După moartea fostului președinte Brisson, ziarul „Echo de Paris“ confirmă știrea, că actualul ministru al marinei, Delcassé are cele mai multe șanse de a deveni el urmașul lui Brisson.

Jubileul de 150 ani al regimentului 6 de infanterie. Regimentul 6 de infanterie, staționat în Budapesta, care poartă numele M. Sale Regelui Carol al României, și-a serbat în 17 l. c. jubileul de 50 ani dela înființarea sa. Din acest prilej Regele Carol a predat regimentului, prin colonelul din armata română. Stratulescu un bust al Său de bronz. La serbare a participat și ambasadorul României din Viena: Mavrocordat, cât și atașatul militar Eremia. După serviciul divin în cantina ofițerilor, ambasadorul Mavrocordat a tălmăcit, în limba franceză, salutul Regelui Carol, iar colonelul Stratulescu a desvălit și predat regimentului bustul Regelui. În cursul banchetului au sosit telegrame de felicitări dela M. Lor Francisc Iosif I și Carol I. cât și dela moștenitorul de tron.

Câți izraeliți sunt pe lume. După ziarul „Nature“ numărul izraeliților din lume atinge cifra de 11.817.783. Din Din acest număr 9 942.266 locuiesc în Europa; 1.894.409 în America; 522.635 în Asia; restul în Africa și Australia. În statele europene sunt împrăștiati astfel: în Rusia 5.100.548, deci cei mai mulți; în Austria 1.224.889; în Ungaria 851.378; în Germania 607.842; în Turcia 282.277; în România 238.275; în Anglia 105.988; în Franca 100.000 și în Italia 52.115. Dintre orașele cele mai bogate în izraeliți e New-Yorkul, Varșovia și Budapesta.

Mașină de sburat. Dl Alexandru Copcea locuitor în Chicago, Ill. a inventat un plan de mașini de sburat, mai bun, mai sigur și mai practic de cât sistemul mașinilor de până acum

Mașina dlui e provăzută cu un aparat pe baza căruia mașina se poate susținea în aer timp îndelungat fără a cădea jos. Ingineri esperți au constatat acest lucru

Dl Alexandru Copcea e fiul pesionatului sergent-major, dl Iacob Copcea din comuna Comana Inferioară, com. Făgărașului, Dlui ca având etatea de 33 ani e un excelent meseriaș măsar și mecanic, care și-a făcut o mare practică în străinătate. În America a venit în anul 1906 și de 10 ani se ocupă cu studiere acestui metod de mașini de sburat, până ce la finea anului trecut i-a și succes descoperirea sistemului dorit.

Serbările soc. „Petru Maior“ Raportul trimisului nostru, sosind la încheierea foii, va urma în numărul următor.

„Zări din univers“ În vederea eclipsei solare din 17 April 1912, dl Gavril Todica, a scris o mica monografie asupra întunecimilor solare. Broșura fiind din cele mai interesante și instructive, ba unica nu numai în sâraca noastră literatură astronomică, ci și în a fraților din Regat, o recomandăm tuturor cărturarilor noștri și îndeosebi tineretului din gimnazii. Costă 30 fileri și se poate comanda atât la Librăria Națională în Orăștie, cât și la autor în Geoagiu (Algyógy. Hunyad m.)

MAI NOU.

Conferența mirenilor intru-niți la Budapesta a hotărât meeting mixt pentru apărarea bisericii.

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de *Dela Bistrița.*

(Continuare).

Ca să nu vărsați sânge, de dragul acestei domnițe, — vorbi cerescul crai, — ea nu-și va da mâna nici unuia din voi, mâna ei a mea are să fie.

În aceeași clipeală, Hristos se întoarse spre Ruxanda și cu'n glas domol și lin o întrebă:

— Zi, Ruxando, cui din noi trei crai îți dai mâna?

— Ție Doamne, — răspuse omilit.

— Atunci să fi a mea, — reluă Mântuitorul.

— A Ta Doamne, a Ta, — sfârși Ruxanda cu lacrimi în ochi.

— Ba nu, Hristoase, — adăose Ștefăniță Vodă, — norocul războiului va hotărî, care din noi are drept la mâna ei.

Deodată nourii se risipiră, blânda icoană a Mântuitorului dispăru, și înaintea ochilor ei se desfășoră un câmp lung, deschis, pe tăpșanul căruia se zăriau armatele unor voievozi. Armele se încrucișară. Domnița privea de pe un vârf de deal înviorarea luptii.

Vedea învălmășeala multimei oțerite de grozăvia războiului crâncen, vedea șiroae de sânge, capete zdrobite, mii de leșuri sângerându-și arme frânte pe câmpul de luptă.

Auziră vaete cumplite, gemete și oftări dureroase, adânc sfâșietoare a celor răniți.

Sunarea din corn, tristă și melancolică sfârși crâncenul război. Același sunet din corn trezi din somn călăreții găzduiți la curtea doamnei Despina. Același sunet din corn trezi și pe Ruxanda, amar de trudită pe urma visului chinuitor.

Geana dimineții se lămurea treptat, zvânturând pripelnic întunecul nopții. Zarea orizontului părea aprinsă de focul purpurii al răsăritului de soare. Săgeți aurii, încărcate de lumină și căldură se urcau până'n zenitul bolții cerești — umplând de înviorarea zilei întinderile văzduhului nemărginit. Singuri urieșii munți ai Maramureșului, pridați în valuri fumurii de ceață, își mai ridicau sumețele piscuri să întunece chipul frumosului crai al luminei. Cu un Făt-Frumos. Soarele, vesel, și vioiu, își arăta luminosul chip de peste creștele munților neguroși, prevestind firescului cuprins nespus de biânda și dulce înviorare a zilei.

Domnița Ruxanda, în răcoarea dimineții, admira farmecul florilor din aleiele grădinei. Ședea singură pe o laviță, peste care se aplecau ramurile unui teiu umbros. În preajmă, cântăreții naturei îmbuibau cuprinsul cu vraja armoniilor răpitoare. Fecioara stătea pe gânduri, căutând să deslege tainicul înțeles al visului avut astă noapte. Frumsețea firei deștepta în gingașul ei suflet cele mai sublime gânduri, ce-o ridicau mai sus de astă viață silnică. Așa din senin, o apuca un dor înfocat, să se prefacă într-o pasere, să zboare spre cele mai înalte culmi, pierdute în zările cerului albastru, de unde sosise frumosul mire din vis, Hristos Mântuitorul. Cu buzele întredeschise, cu mâinile împreunate a rugă-

ciune fecioara ofta după dânsul și'l chema să vină mai curând, să-i fie mireasă, după cum îi jurase noaptea trecută.

Fecioara rămase privind spre cer. Poate că lumina ochilor ei avea vedenii suprafirești, ori poate numai credința-i vie o purta mai sus de atmosfera strâmtului pământ.

Ea-și simțea inima istovită de vâpaia unei dragoste mai sfinte, mai înălțătoare, poate chiar de dragostea lui Hristos, devremece mereu șoptea, întindându-și privirile spre cer:

— Isuse, Ție îți dau inima mea... eu vreau să-ți fiu mireasă, iar Tu să-mi fi mire!..

Ăsta era întâiul semn prevestitor de boală al domniței Ruxanda.

Intr'aceia, spre dânsa se apropie d-na Despina, care dorea să audă povestea clipeilor trăite la curțile voevozilor. La vederea ei Ruxanda începuse a zâmbi dulce, vorbind în glas mare:

— Mamă, mamă, eu am să fiu ibovnica lui Hristos! Să-mi văzută ce frumos era chipul lui?... Ce curată și sfântă era vâpaia dragostei lui dumnezeiești? Mamă, m'am îndrăgît de Hristos!..

— Dar ce ai, copilă dragă, de ți-se painjinesc ochii așa? Ești galbenă la față ca lămâia. Mi se pare că n'ai dormit bine ori ți-i rău? Atunci haide culcă-te.

Domnița se duce spre curte cu maicasa, care-și puse în pat copilă bolnavă de trudă și dor..

CAPITOLUL XV.

Petru Rareș părăsind Hârlăul, a dona-zi din zori, se repezi ca un postalion cu șase telegari, sprinteni și iuți ca vântul, în cetatea Moldovei, Suceava.

Rareș sosi cu gândul de-a învrăjbi boerimea și poporul cu Ștefăniță Vodă, care se puse pe mese mari și petrecanii la Iași, în curtea Vornicului Tăutu, înloc de a cânta de păsările și nevoile Țării.

Rareș, viu din flori al lui Ștefan cel Mare ca și Vodă Ștefăniță, al lui Bogdan, avea drepte pretenții la scaunul domnesc. Aceasta-i era pricina, care-l îndemna să înlăture cu ori-ce preț pe noul nepriceputul și neistetul Domn al Moldovei dela cârmă. Știa bine Rareș, că el fu ales mai mult prin viclesugul unor boeri cumpărați de Vornicul Tăutu, decât prin dreptatea și dragostea neamului.

Sosind în Suceava, ehiemă pe boerii fruntași, Vornicii Curții domnești, pe căpitanii oștilor și pe cuvicioasele fețe bisericești la sfat, în curtea domnească. Rareș însărcina pe jupânul Moțoc să înduplece boerimea la sfat, căci aveau de sfătuit și înjchiebat lucruri mari, ce privesc întreaga Țară a Moldovei.

Și boerimea s'a strâns.

Rareș vorbi multimei strînse în curtea domnească, în care erau de față la vre-o cincizeci de fețe velite și bisericești:

— Boerilor D-voastră, v'am chemat la sfat, nu pentru-ca se vă ațîț împotriva Vo-evodului nostru, ci numai se vă destăinuesc gândul Măriei Sale, care i-a intrat în cap și pe care am trebui să-i scoatem. Uitați-vă D-voastră, de abia au sosit oștile noastre de peste Prut și voește să le încere la luptă cu Țara-Românească.

— Cum așa? din nimica toată? — întrebă căpitanul oștilor sosite, Racoviță.

— Ba nu, — reluă Rareș — Vodă a pus ochii pe domnița Ruxanda, fiica lui

Neagoe Basarabul și a doamnei Despina, pe care e pus ochii și domnul Țării Românești. Fata nu știe cui să-și dea mâna, — iar Ștefăniță o vrea cu orice preț. Vrea chiar să se războiască pentru mâna ei.

— Război?

— Război pentru o fată.

— Au trecut vremile lui Por Împăratul..

— N'are decât să se războiască, dar cu oaste străină..

Astfel de glasuri se auzeau printre multimea nemulțumită la zvonul războiului.

— Așa-i, boerilor d-voastră, că nu vreți război cu Țara Românească de dragul domniței Ruxanda? — întreba Rareș pe boieri.

— Fiește că nu, firește, atâta minte mai avem și noi, slava Domnului, să nu ni potrivim la fumurile tinereții lui Ștefăniță și să ni luăm după gârgăunii lui — grăi armașul Stroici.

— Atunci dacă-i așa, ni-am înțeles, — prin urmare să nu-i dați mână de-ajutor, când îl va cere. În loc ca Ștefăniță să poarte grijă de soarta Țării, Măria Sa petrece zile de-a rândul la viile vornicului Tăutu din Hârlău ori cu cornicentele la curtea-i din Iași.

— Asemenea Vodă nu ni trebuie — răcni în gura mare Moțoc — mai bine jupânul Rareș să ne fie Vodă.

— Da, Rareș ar fi voevodul cel mai bun — are minte coaptă și judecată dreaptă, — grăi jupânul Costin.

— De n'ar fi fost paralele lui Tăutu, azi Rareș ni era Vodă, — adăose jupânul Donici.

— Dar lăsați vorba asta — continuă Rareș — noi nu vrem alt Vodă, numai ca domnul pe care-l avem să ia în seamă și cuvântul nostru, cuvântul multimei și al poporului. Și dacă fruntașii neamului nu doresc vărsare de sânge pentru nimica toată, atunci Vodă trebuie să ni asculte, altfel își nrăște Țara și neamul și vrea să ni ducă la sapă de lemn..

Cu aceste cuvinte sfârși Rareș cuvântarea ce-o ținu cătră boerii adunați la consfătuire.

* * *

Îndatăce Vodă Ștefăniță primi ștafetă din Suceava de cele petrecute în curtea domnească, părăsi Iași împreună cu vornicul Tăutu și cu logofătul Dragomir.

Vodă cum ajunsese în vechea cetate a Moldovei, dădu peruncă prin suret domnesc, ca toți boerii, cari dvoriră la curte și luară parte la sfatul lui Rareș, să fie înlăturați dela curtea domnească și răsturnați din dregătorii lor, punând în locul lor pe alți boeri noi.

Pe urma acestui suret domnesc care fuse numai decât adus la îndeplinire, se stârni prin boerimea Sucevei nemulțumire, ură și urziri viclene în contra Ștefăniță.

Boerii răsturnați din posturi trecură pe partea lui Rareș și începeau să lucreze la peirea nedreptului voevod.

Noii sfetnici și curteni ai Domnului mai toți boeri ieșeni, prieteni ori rudeni, de-ale Vornicului Tăutu, puneau la cale pe tinărul Vodă, se mai amăie cu războiul, de vreme-ce boerii depuși din vrednicile Țării vor răscula poporul și oastea.

Vodă asculta de-ocamdată.

Intr'aceia Rareș părăsi Suceava. Avea de gând să cutreere Țara, ațîțând și pe cealaltă boerime rezlățită prin cetățile de

frunte ale Moldovei. Pretutindeni Rareș câștiga tot mai mulți jupâni pe partea sa, cari la vreme prielnică aveau să-l facă Voievod peste scaunul Moldovei, iar noul Vodă să-i înzestreze cu nouă vrednicii.

Un susur de nemulțumire colinda pământul moldovenesc la destăinuirea zvonului de război, adus de Rareș, din cetatea Sucevei.

Ștefăniță știa despre starea de față a lucrurilor, — cu toate aceste nu voia să se lase de gândul războiului cu Radu Vodă. Ziua și noaptea visa mâna frumoasei domnițe Ruxanda. De dragul ei era gata să verse potop de sânge omenesc. Duca Ștefăniță se simțea în vremea din urmă strivit de trista presimțire a unui războiu nenorocos și a pierderii mâinei Ruxandei. Vodă de-o vreme încoace deveni o fire tăcută, închisă și posomorită. Mulți din noii curtenii încercau să-l desghiețe din acea amorteală sufletească, să-l învie cu săgi, cu vorbe dulci și pretinești, dar nu-l putură înviora cu nimica. Vodă privea cu ochi reci și nepăsători chiar la cele mai gingașe și drăgălașe jupânite ale boerimeii velite, cari de altfel se dădeau în vânt după tinărul Voievod.

Singura văduva Doamnă Ruxanda, aceea fire bună și plină de milă, știa cum să-i mai îndulcească zilele amărute. Ea ca o mamă plină de dragoste îl mângăia în clipe de răstribite cu vorbele:

— Să nu te mânănești drăguță, de zvonul ce umblă prin Țară, că domnița Ruxanda și-ar fi dat mâna lui Radu Vodă. Acestea sunt minciuni scornite de dușmani. Fii liniștit. Ruxanda te iubeste. Doamna Despina și-a dat cuvântul, că după nimeni altul nu-și dă pe Ruxanda, decât numai după Măria Ta.

— Să dea Domnul să fie așa cum spui, — grăia Ștefăniță într-o lungă oftare.

Une-ori și Vornicul Tăutu îl încuraja cu cuvintele:

— Chiar adevărat să fie zvonul ce umblă, n'ai de ce să te temi oștene, avem oaste și cu oastea noastră vom face minuni peste minuni. Oastea-i pe picioare, o putem porni ori-când împotriva Țării-Românești, așa pe neașteptate. Numai Rareș ni-ar putea strica.

— Bine așa-i, — grăia Vodă — numai dacă ar fi adevărat zvonul, că Ruxanda și-a dat mâna lui Radu. Mie unuia tot îmi vine a mă îndoi une-ori despre asemenea faptă a unei domnițe cinstite și de neam mare.

— Dar Măria Ta, dacă Rareș ar răscula poporul și boerii n'ar lăsa pe iobagi să se strângă la arme, atunci e lucrul și mai greu Oastea sosită nu ni-ajunge.

— Tocmai așa socot și eu.

— Atunci Măriei Tale nu-ți rămâne alta decât să dai pace războiului și să te îngădui cu mâna altei domnițe. De-ai voi, Măria Ta, eu ți-ași da ori pe Irina ori pe Catinca mea.

Ștefăniță zimbi la cuvintele Vornicului și nu-i răspunse nimica.

— Fiind-că trebuie se știi Măria Ta, că jupânul Rareș a ațîțat mai toată boerimea noastră. Mulți dintre ei țin cu dânsul și voesc să-l pună pe scaunul Moldovei. El stă bine, înțeles, și cu craiul Poloniei, Umblă zvonul, că are de gând să unească o parte din oastea Moldovei, răsculată cu oastea leșească împotriva Măriei Tale. Și vezi, Măria Ta, el voește să vină să Te înfrângă,

tocmai când Te vei război cu Țara-Românească.

Și eu cred, că ai s'o duci greu Măria Ta, aflându-te în două focuri vrăjmașe.

— Lasă să vină. Nu mă tem nici de Rareș nici de Radu. Eu trebuie se mă aleg cu mâna Ruxandei.

— Vom vedea Măria Ta, numai nu te încrede prea mult în Măria Ta. Eu sunt mai copt la minte, mă pricep mai bine la nevoile Țării și cunosc mai bine împrejurările de față decât Măria Ta. Ai să te căești Măria Ta, de nu voești să mă ascuți.

— Eu pe Ruxanda trebuie s'o am. Ruxanda e a mea.

Vornicul văzând încăpăținarea lui Ștefăniță, nu mai puse cuvânt de a-i scoate acest gând din cap. Il lasă se facă cum voește și cum dorește. Nici logofătul Dragomir nu putu înduplea pe Vodă să alunge gândul viitorului războiu cu Țara-Românească.

Vodă Ștefăniță chieamă la Curtea domnească pe toți căpitanii noi ai oștimei, să chieame la arme gloatele Moldovei.

Boerul, care nu-și va da iobagii și robii, va fi tras la judecată.

Zvonul războiului se lăți ca fulgerul peste munții și văile Moldovei. Oștile aveau să se adune în Bârlad, în Țeara de jos, peste care era nou Vornic.

Boerii trecuți pe partea lui Petru Rareș, începură să ațite mulțimea. În Țară era mare răscoală. O parte din popor era pe partea lui Ștefăniță, o alta pe partea lui Rareș. Poporul era gata să se încaare la luptă între dânsul, dacă n'ar fi stăruit amândoi Vornicii să-i liniștească.

Mulți din boerii mari fură trași la judecată de Maria Sa și pedepsiți cu bani ori cu temniță. Șapte boeri dirji fură osândiți chiar la moarte.

Pământurile lor trecură în stăpânirea visteriei. De asemeni mulți diu oștenii răsculați își pătiră neascultarea cu viața.

În Țara-Moldovei domnea cea mai mare nerândnică, nesiguranță de viață, tulburare și neliniște.

Țara își perdu încrederea în noul Voievod și dragostea către cărma de față. Moldova ajunsese în cumpănă grea. (Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

O viișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prieș* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fl. plus 10 fl. porto.

Revista politică literară Nr. 6. cu următorul cuprins: Aurel Ciato: Pace. — D. Nanu: De dincolo de Lethe (Poezie). — D. Manu: Anonimii în critică. — Dr. Franz Oppenheimer: Statul (Contopirea etnică). — Victor Eftimiu: Afrodita (Poezie). — Henric Stahl: Iepurașul (nuvelă). — Victor Eftimiu: Zeus (Poezie). — T. Murășan: Cântece (Poezie). — T. Raica: Filologie — T. Murășanu: Cornul de postă (Poezie). — P. Papazissu: Sonet (Poezie). — T.: Bolnav (nuvelă). — T. Murășanu: Tresare Oltul... (Poezie) — R. Rofitza: Cum era oastea lui Iancu. — O. t. Prieș: „O viișoară“ piesă populară în 3 acte. (Fragment). — Al. Ciura:

Cronică literară, (Henric Stahl: Dela manevre și alte schițe vesele) — Gavr. Todica: Cronică economică. — A. C. Note politice: După încheierea păcii; Declarațiile dlui Aurel C. Popovici asupra situației noastre politice. — Informațiuni. Bibliografie. Redacțional.

Revista literară ilustrată, săptămânală, „*Cosinzeana*“ Nr. 16—1912, cu umătorul cuprins Ion Agărbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, n. v. Ion Al-George: De profundis, poezie. Ion Dragoslav: Prolog la romanul popular „Brăul cu picățele roșii“. I. U. Soricu: Sonet, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. A. Cotruș: Din depărtare, poezie.

Flori de-o zi:

Radu Mărgean: Fulgi întârziati... R. S. Dragnea: Fabula a amuțit!..

Rânduri mărunte

Serisori dela Redacție

Ghicături

Ilustrații: Vederi din St. Petersburg: New-ky prospect și Reședința de iarnă a țarului; Andrei Copasis, principele din Samos; Apărarea pometurilor împotriva înghețurilor.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chitam abonamentul dela: *Simând* pe 1912. — *Tăuni* pe 1912. — *Kolozsboos* pe 1909 sem. 2-lea și 1900 întreg. *St. P. Blaj* pe 1912 sem. 1-iu. — *Iloa-mică* pe anii 1897, 1898 și 1899. — *Borlești* pe 1912 sem. 1-iu. — *Dobrești* pe 1912 sem. 1-iu. — *Venterrogos* pe 1911 Maiu—Oct. *Mureșbardoș* pe 1912. — *Damuc* pe 1911. — *Szödemeter* pe 1895 și din 1896 până în 1-iu Septembrie. Binevoii a continua eu depurarea, căci restanța e mare. — *Reusor* pe 1912. Pe 1911 s'a plătit în 2 rânduri (Decembrie și Ianuar). Cea din urmă a fost chitată în posta adm. Nr. 24. — *Guluș* pe 1909 și 1910. Anii 1907 și 1908 s'au plătit în 5/12 911. Mulțumită. — *Bărgău-Mureșeni* pe 1912 sem. 1-iu. *Sănmărtinul sârat* pe 1911 întreg. — *Ernot* pe timpul din 1/5 1908 până în 1/11 1909. — *Spring* pe 1912 — *Fărău* pe 1912 întregire. — *Vad* (Bhor) pe Martie—Aug. 1912. *Chesler*, pe 1905 întreg și 1906 sem. 1-iu. — *Zădr* pe 1912. — *Bociu, Bologa, Ciucea, Fildul de mijloc, Fildul de sus, Hodiș, Mărgău, Molosig, Morlaca, Rechite, Săcutiu și Vișag* întregire pe 1911 și pe 1912 complet. — *Mărgineni* pe 1909—1/3 912 I. Cl. *Ruși* (p. Ilirip) Ați trimis în 11/3. 1911 455 cor. și am dispus să Vi-se trimită foaia. — *Loznamare* vezi posta adm. din Nr. 40. —

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUȚIA.

PICURII DE STOMAC ai lui BRÁDY

mai înainte „Picurii de Mariacell“ s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincios în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirei, sunt fără păreche în a îndrepta stricarea stomacului, arsurile de stomac, constipația, durerile de cap și de stomac, greața, amețea, insomnia, colica, anemia (lipsa de sânge), galbănneala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1 60 cor., mică — 90 fl., 6 sticle 5 40 cor., 3 sticle mari 4 80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipează.

Apoteca lui K. BRÁDY la „Magyar Király“ în Viena, I. Fleischmarkt 2 Depot 5.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite orișând în serviciul societății.

»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 17—52.

Atragem atențiuneala pepiniera „Domeniului românesc din Bobâlna“ lângă Orăștie, a cărui proprietar e **Dr. Aurel Vlad**, unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion**altoi de vie americană,**

din calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru via și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoit din toate variațiile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, a-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt dezvoltati la perfecție. Pentru altoii liferati din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimită *franco și gratis* catalogul despre altoi de vie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor viei

Proprietarii de vie să se adreseze cu încredere deplină la (19) 23—45

Administrația „Domeniului din Bobâlna“

Bobâlna u. p. Szászváros.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Români replantați viale cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL“însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)**Altoi de vie!**

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă.

Viță americană cu și fără rădăcină, Ochuri de altoit, Viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

trei (3) milioane.

Școlile noastre de altoi n'au fost atăcate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată.

La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 50—?

Români! Trămiți bișteii la cursul practic de altoit.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. **avantagii deosebite**) pe cazul morții cu termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.005.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.554.501-12
Stărea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.339.992—
	viață	11.020.268—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.425.217—

Prospecte și informații se dau gratis în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 50—?